7/137

ÇOK ACELE SORULU

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI :KDD.SÖ.1.01/ 647
KONU:Yazılı Soru Önergesi

.../01/2003

03 ŞUBAT 2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :22.01.2003 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/137-487/2446 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ekinde gönderilen Tekirdağ Milletvekili Sayın Enis TÜTÜNCÜ'ye ait 7/137-487/2446 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Sami GÜÇLÜ
Bakan

EKLER:
EK - 1 Enis TÜTÜNCÜ'ye verilen görüş (1 adet - 4 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi :Enis TÜTÜNCÜ
Tekirdağ Milletvekili

Esas No :7/137-487

Trakya Bölgemizde son yıllarda yoğunlaşan şikayetlerin bir bölümünün, buğday üretimindeki tohum kullanımından kaynaklanan verim ve kalite düşüklüğüne bağlı olduğu ileri sürülmektedir.

Tohum ithalatı ve üretiminin kontrol ve denetiminde yaşanan sorunlar, hem kalitesiz tohum kullanımını artırmakta hem de buğdayda görülen hastalık ve zararlılarda artışa neden olmaktadır. Buğday ürününde görülen hastalık ve zararlılardaki bu artış, zirai ilaç kullanımını da artırmakta, gelinen noktada buğdayda yaşanan verim ve kalite düşüklüğünün yanı sıra, bilinçsiz ve yoğun tarım ilacı kullanımı nedeniyle toprak, su ve havada yaşanan kirlenme Türk tarımında telafisi güç yeni sorunlara yol ifade etmektedir.

Konuyla ilgili olarak,

Soru1- Ülkemizde kullanılan buğday tohumu ve zirai ilaçların ne kadarı ithal edilmekte, ne kadarı ülkemizde üretilmektedir?

Cevap 1- Ülkemizde kullanılan sertifikalı buğday tohumluğunun 2002 yılı üretim miktarı 72.775 ton, ithalat miktarı ise 129 ton'dur. Yaklaşık olarak 7.000 ton zirai mücadele ilacı ithal edilmekte ve 24.000 ton zirai ilaç üretilmektedir.

Soru 2-Tohum ve zirai ilaçların ithalatı ve üretiminde ne tür bir kontrol ve denetim uygulanmaktadır?

Soru 3- Tohum ve zirai ilaç üreten veya ithal eden firmaların kurulması ve faaliyetlerinde hangi kriterler gözetilmekte, bu firmalar nasıl denetlenmektedir?

Cevap 2-3-Tohumluk üreticisi kuruluşlara Ülkesel Tohumluk Tedarik Dağıtım ve Üretim Programı kitabında yer alan genelgeler çerçevesinde tohumluk ithalat izni verilmekte olup, ithalat yapacak kuruluşlardan;

-İthal edilecek çeşidin yurt içinde üretim izni almış, tescil edilmiş ya da ticari sebze tohumluğu olarak kayıt altına alınmış olması,

-İhracatçı ülkelerden alınmış tohumluk sertifikası (OECD Tohumluk Sertifikası), OECD Sertifikasyon sistemine dahil olamayan türlerde ise ISTA Sertifikası),

-İhracatçı ülkeden Bitki Sağlık Sertifikası,

-Tohumluk Yetiştirici Belgesi,

-Proforma Fatura istenmektedir.

Ülkemizde Bakanlığımızca ruhsatlı zirai mücadele ilaçları;
-Bozukluğundan şüphe,
-Piyasa kontrolü
-Fabrika kontrolü(imalat kontrolü)
-Etiket kontrolü
-Bayi ve toptancı kontrolü başlıkları altında kontrol edilmektedir.

İlaç kontrolleri bayi ve toptancılardan alınan ilaç numuneleri üzerinden yapılmaktadır. Kontrolde ülke genelinde Ankara Zirai Mücadele Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ağırlığı çekmekte, Marmara Bölgesindeki bayi ve toptancılarda bulunan ilaçlar ile fabrika kontrolleri ise İstanbul İl Müdürlüğü Zirai Mücadele İlaçları Kalite Kontrol Şefliğince yapılmaktadır. 2003 yılı içerisinde söz konusu kontroller yoğun olarak devam edecektir.

İthal edilen tohumluklar; ithalat için yetkilendirilen illerde; İl Müdürlüğü Bitki Koruma Şube Müdürlüğü veya Zirai Karantina Müdürlüğünde görevli inspektörlerce kontrol edilir. Zirai Karantina Yönetmeliğindeki şartlara uygun olan tohumlardan numune alınarak Zirai Mücadele Araştırma Enstitülerine analize gönderilir, analiz sonucunda temiz olanların girişine izin verilir. Bulaşık bulunanlar ya mahrecine iade edilir ya da imha edilir. Deneme amaçlı tohum ithalatında ise Bitki Koruma Şube Müdürlüğü ve Araştırma Enstitüleri denetiminde firmanın belirttiği illerde denemeler kurulur, deneme süresince de kontroller sürdürülür.

Zirai mücadelede kullanılan pestisit ve benzeri maddelerin üretim izni 6968 Sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu ile bu Kanuna bağlı Zirai Mücadele İlaç ve Aletleri Hakkında Nizamnamenin 16,17,18,19 ve 20 nci maddeleri gereğince yapılmaktadır. Üretim izninde üretim yeri, inşaat planı, üretim yerinde kullanılacak alet ekipman, üretim yerinde çalışacak personel, üretilecek ürün (formülasyon olarak) ve üretim akış planı vb. konularda bilgi ve belgeler aranmaktadır. Gerek duyulduğunda (özellikle teknik madde üretiminde) numunede alınarak analiz yaptırılmakta ve değerlendirme sonucuna göre üretim izni verilmektedir.

Soru 4- Zirai Araştırma Enstitülerinin, sayıları hızla artan tohum üretim firmaları nedeniyle yavaş yavaş devre dışı bırakıldığı ileri sürülmekte, bu nedenle Zirai Araştırma Enstitülerinin sistemli bir biçimde geri plana itilmekte olduğu iddia edilmektedir. Söz konusu iddiaları, Zirai Araştırma Enstitülerinin görev ve yetkileri açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap 4-Tarımsal Araştırma Enstitülerinin güçlü araştırma enstitüleri haline getirilmesi, zaman içinde özerk bir yapıya kavuşturulmaları; özel sektörle işbirliği halinde çeşit geliştirme ve tohumculuk faaliyetleri; özel sektörce kamu çeşitlerinin satın alınmasıyla tohumluk üretimi ile özel sektörün tanıtım ve pazarlamadaki üstün kabiliyetinden yararlanılması ve böylece yurt dışından getirilen çeşitlerle tohumluğa yapılan ödemelerin azaltılması, tohumculuk sektörünün teknolojik olarak dışa bağımlılığının azaltılması, yerli tohumculuk teknolojisi geliştirilmesi Bakanlığımız ana hedef ve stratejilerindendir. Bu nedenle özel sektörün ağırlıklı olarak hakim olduğu alanlarda kamu çeşit geliştirme ve tohumluk üretimi çalışmalarını azaltmak düşüncesindeyiz.

Zirai Mücadele Araştırma Enstitüleri Ankara, Adana, Diyarbakır ve İzmir'de olmak üzere 4 adettir. Ve ithal edilen tohumların analizlerinin yapılmasında yetkilidirler. Ülke genelinde ithal edilen tüm tohumların analizleri Adana, Ankara ve İzmir Zirai Mücadele

Araştırma Enstitülerince yapıldığından Enstitülerin asıl görevi olan Araştırma konuları aksamaktadır. Enstitülerin sayılarının artırılması yanında alet ekipman ve özellikle uzman sayısı alanında güçlendirilmesi gerekmektedir. Avrupa Birliğine uyum çalışmaları kapsamında yürütülmesi uygun bulunan "Zirai Karantina Laboratuvarlarının Kurulması" isimli projede 4 ilde karantina laboratuvarı kurulması hedeflenmektedir. Böylece Avrupa Birliği ile haberleşme ağı kurulacak ve bitkisel ürün analizlerinin daha hızlı ve etkin bir şekilde yapılması sağlanacaktır. Bu şekilde Enstitülerimizdeki uzmanlarda asıl konuları olan araştırmaya daha fazla zaman ayırabileceklerdir.

Soru 5-Bölge ve illere göre ekimi tavsiye edilen buğday çeşitlerinin kontrolü nasıl yapılmaktadır?

Cevap 5-Araştırma enstitüleri değişik bölgeler için geliştirdikleri çeşitlerin uyum kabiliyetlerini deneme ve demonsrasyonlar sonunda ortaya koymakta, bu bilgiler enstitüler tarafından doğrudan çiftçiye aktarılmakta veya İl Müdürlükleri marifetiyle yayımı yapılarak çiftçiye ulaştırılmaya çalışılmaktadır. Ayrıca Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan tohumluk dağıtım kitapçıklarında da enstitülerce ortaya konan teknik tavsiye bilgileri yer almaktadır.

Araştıma Enstitülerinin adaptasyon ve ıslah çalışmaları sonucunda elde ettikleri olumlu sonuçların üreticiye aktarımı İl Müdürlüklerimiz ve Üretme İstasyonlarımızdaki geliştirme çalışmaları adı altında yapılan demonstrasyon uygulamaları ile üreticiye aktarılmaktadır.

Soru 6- Bölgelerdeki tohumluk satış bayilerinin faaliyetleri nasıl denetlenmektedir?

Cevap 6-Ülkemizde 3023 adet tohumluk satış bayi bulunmaktadır. Bu bayiler 308 sayılı Tohumlukların Tescil Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkında Kanun ile bu Kanuna bağlı Tohumlukları Perakende Satacakların Uyacağı Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince Tarım İl Müdürlükleri tarafından sürekli olarak denetlenmektedir. 308 Sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde "tohumluk yetiştiren satan, dağıtan ithal ve ihraç eden bütün özel ve tüzel kişiler ve tüzel kişiliğe haiz olmasa dahi devlete katma ve özel bütçeli dairelere belediyelere ve iktisadi devlet teşekküllerine ait işletme ve kurumlar bu kanun hükümleri dahilinde Tarım Bakanlığı'nın teftiş ve denetlenmesine tabidir " denilmektedir. Bu hüküm gereğince tohumlukların üretimi, satımı, dağıtımı sürekli olarak kontrol altında tutulmaktadır.

Soru 7-Böyle bir denetim yapılıyorsa, Trakya Bölgemizde bu yıl çiftçilerimize satılan ve ekimi yapılan tohumlarda görülen don olayları nasıl açıklanabilir? Don olayına maruz kalan tohum çeşitlerinin adaptasyon denemeleri yapılmış mıdır? Söz konusu olumsuzluk sonucu meydana gelecek zararların telafisi için nasıl bir program öngörülebilir?

Cevap 7- Ülkemizde Ziraat Fakülteleri, Kamu Tarımsal Araştırma Enstitüleri ve Özel Sektör Tarımsal Araştırma Kuruluşları tarafından ülke ve bölge uygun çiftçi ve pazar talepleri doğrultusunda bitki çeşitlerinin ıslahı ve geliştirilmesi faaliyetleri sürdürülmekte olup, ıslah edilen bu çeşitlerin adaptasyon denemeleri, farklılık, yeknesaklık ve durulmuşluk denemeleri Bakanlığımız tarafından tamamlanarak çeşitler Ziraat Fakülteleri, Bakanlık Temsilcileri, Araştırma Enstitüleri Uzmanları, Özel Sektör Tohumculuk Kuruluşları, Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin temsilcilerinden oluşan 12

kişilik bir komite tarafından görüşülerek temsil edilmektedir. Yukarıda sözü edilen denemelerde çeşitlerin verim, kalite, hastalık ve zararlılar, dayanıklılık, soğuğa mukavemet ve iklim şartlarına adaptasyon kabiliyetleri belirlenerek üstün olduğu tespit edilen çeşitler Komiteye sunulmaktadır. Trakya Bölgesinde ekimi yapılan ve ülkemizde tescilli olan buğday çeşitleri de bu denemelerde özellikleri belirlenerek tescil edilmişlerdir. Ancak bitki çeşitlerinin iklim şartlarına reaksiyonu ve özellikle don olaylarından etkilenmesi sadece çeşitlerin özelliği veya kullanılan tohumluğun kalitesi ile ilgili bir olay değildir. Yetiştirme şartları ve ekolojik faktörler bu hususta en etkili olaydır.

Soru 8-Trakya Bölgemizde buğday üretiminde yaşanan kalite ve verim düşüşü ile ilgili olarak ne tür önlemler alınması düşünülmektedir?

Cevap 8-Trakya Bölgesinde buğday üretiminde önemli problemlerden birisi olarak; özellikle Balkan Ülkeleri ve Doğu Avrupa ülkelerinden kontrolsüz tohumluk getirilmesi ve münferit çiftçilerce ekilmesi alışkanlığı sonucunda üretimde çok çeşit yer alması gösterilebilir. Kontrolsüz ve kaçak tohum girişlerinin gümrük kontrolleri yanısıra, çiftçilerin bilinçlendirilmesiyle bu tohumlukların kullanılmalarının önlenmesi, ayrıca çok fazla sayıda olmayan kalite kriterleri uygun, özellikle kırmızı sert buğdaylardan kamu araştırma kuruluşları tarafından geliştirilen çeşitlerin veya denenerek yurtdışından getirtilen çeşitlere ait sertifikalı tohumlukların ekilmelerinin sağlanması, süneye hassas olduğu bilinen özellikle beyaz çeşitlerin ekimlerinden kaçınılması gerekli görülmekte olup, buna yönelik yayım çalışmaları sürdürülmektedir.

Buğdayda kalite ve verimi etkileyen en önemli faktörlerden biri buğday yetiştirme tekniğidir. Bu nedenle mahalli tarım teşkilatlarınca bu eğitim çalışmaları da sürdürülmektedir.

Ülkemizde 133 adet tescilli buğday çeşidi bulunmaktadır. Bu buğday çeşitlerinin özellikleri bilinmektedir. Dolayısıyla bu çeşitlerin bölgeye uyumlu olup olmadığı verim ve kalite özellikleri Bakanlığımızın ilgili kuruluşları vasıtasıyla çiftçilerimize bildirilmektedir. Çiftçiler kendi toprak ve iklim özelliklerine göre en uygun çeşidi bu çeşitlerin arasından seçmektedir. Ayrıca bölgede faaliyet yürüten Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ve Trakya Üniversitesi Ziraat Fakültesi bölgeye uygun buğday çeşitlerinin ıslahı ve geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapmaktadır.